

Tabor

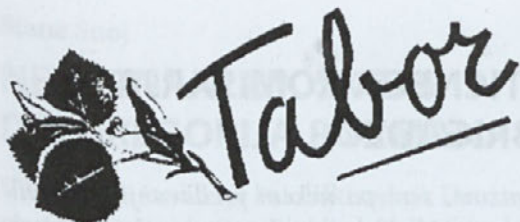
**Napad partizanov in Italijanov
na Turjaški grad** (Vir: MNZS)

TABOR
7-9 • 2008

VSEBINA

Ko se zmrači – Igor	49
Ob zapisu polit komisarja – A. Rebula.....	50
Nepoznani lik škofa dr. Gregorija Rožmana – Stane Snoj	51
V »Družini« 13. 4. t. l. – Korošec.....	56
Pozabljenim v spomin – Po Pavlu Rantu	58
Neznani vojak – I. K.	59
Nimam duše več – F. Balantič.....	62
Pomlad je cvetela – Korošec.....	62
Družina Žerovnik – Po Rožnodolskem	64
Skromno priznanje svetniku Karlju Škulju	70
Na Grmadi – Š. Buenos Aires	71
Zakaj Vaške straže – Svetina	73
Pomembno je.....	75
Teharski otroci – Ivan Ott.....	76
Zadnji domobranski juriš – Korošec	83
Spomini – V. Dolenc.....	89
Odšli so	91
Darovali so.....	96

Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

April–Junij 2008 • Ljubljana

Igor

KO SE ZMRAČI...

Ko začutim v prsih svobodnejši udar srca; ko kri sproščeno potrka na stene žil; ko se misel, katero je dan vozljal v boleče sklopke, razvije, tedaj bratje, se vsa moja bit vrača med Vas.

Iščem Vas, kličem Vas, kjerkoli ste: v Rogu, Teharjah, Krimski jami, Toškem breznu, kjerkoli... Nad vso Slovenijo se razpenja moja misel in drami Vaša strohnjena srca, zbira Vaše bele kosti.

Vidim Vas, bratje, vse, znane in neznane. Čete in bataljone slovenske vojske gledam, zmagoslavne, nepremagane. Izdali in pobili so Vas zahrbtno, hinavsko. Premagali nikoli.

Ubili so Vaša telesa, grobove Vaše izravnali, misli svobodne, ljubezni do domovine Vam ubiti niso mogli. Ne v Vas, ne v narodu. Vaša dedščina živi v srcih vseh poštenih Slovencev, doma in po svetu. Da misel svobode živi, ste Vi morali umreti, Vaša telesa so umrla. Za čas in zgodovino niste mrtvi. Mrtvi nikoli ne boste. Mi vsi srkamo življenje iz Vaše smrti. Živimo po Vas, v Vas, zaradi Vas, ker ste Vi za nas, za narod živeli in – umrli, za narod in za nas.

Slovenska mladost ki je bila streljana v najsijajnejšem poletu, slovenska kri iztočena v sinjo pomlad.

Za vedno, slavni bratje, v Bogu uživajte zasluženi mir, od nas pa sprejmite pozdrav! Mrtvi in živi smo eno. Smo slovenske čete, bataljoni na pohodu za Boga in Slovenijo! Za Vas, bratje, ki nam moč, življenje in svobodo dajete! Vam in domovini pozdrav živih, ki živeti hočejo!

Ko se zmračí...večer za večerom...kjerkoli ste bratje, pozdrav!

Vam, nesmrtni sinovi Slave!

TABOR
April–Junij

49

OB ZAPISU POLITIČNEGA KOMISARJA »LJUBLJANSKE BRIGADE«

Pred leti, še v času komunizma, sem po nekem predavanju postavil vprašanje katoliškemu mislecu: Ali je komunizem v svojem bistvu nihilističen?

Odgovoril mi je z nasmeškom: »Rad bi, da bi ne bil«

Na odločnejši odgovor sem naletel te dni pri branju knjige o partizanski Ljubljanski brigadi.

Po neuspešnem napadanju Kočevja v decembru 1944 se je brigada, ki se je bila udeležila napadanja v sklopu »18 divizije«, umaknila na štirinajstdnevni počitek v vas Jermol.

»Počitek« je izrabila za urjenje, pa tudi za »politično vzgojo«, ki jo je vodil politični komisar ob sodelovanju članov Partije in Skoja. Enomnost je bila popolna.

Komisar si je v svoj dnevnik zapisoval vse, kar se mu je zdelo od tistih »študijskih« ur posebej spomina vredno. Nič osebnega, samo navedke iz marksističnih avtorjev, posebno iz Friedricha Engelsa, ki mu je moral biti posebno pri srcu.

Navajam navedek, ob katerem sem se posebej ustavil:

»Dialektična filozofija ne pozna nič končno veljavnega, brezpogojno svetega. Na vsem in v vsem vidi le minljivost in ne dovoljuje ničesar drugega, kakor nenehen proces porajanja in propadanja, brezkončno dviganje od nižjega k višjemu, in tudi sama je le odsev tega procesa v mislečih možganih...«

»Kakšen brezup«, sem vzdihnil. »Kakšna tema. Kakšno predajanje Niču... In s takšnim »svetovnim nazorom« je vodstvo revolucije hotelo zgraditi nov svet in v njem novega človeka...«

S tem Ničem nadomestiti krščanstvo, njegovo veličastno kozmično vizijo, njegovo neprekosljivo etiko, njegovo judovsko-grško-rimsko kulturno dediščino...

Tisti politični komisar mi je s svojim Engelsom odgovoril na spredaj navedeno vprašanje: »Da, komunizem je bil v svojem bistvu nihilističen.«

NEPOZNANI LIK ŠKOFA DR. GREGORIJA ROŽMANA

V lanski 49. številki je katoliški tednik Družina poročal o velikem slavju ob predstavitvi knjige *Ljubljanski škofje* v prostorih galerije Družina. Govoril je nadškof Alojzij Uran in dejal, med drugim, da je ljubljanska nadškofija dobila s to knjigo »dostojno predstavitev svojega poslanstva po svojih pastirjih.«

S temi besedami je pozdravil, kot je dejal, »življensko delo« avtorja te monografije Franceta M. Dolinarja in dodal, »da knjiga predstavlja za nadškofijo krono vsega dogajanja ob 300 letnici posvetitve baročne stolnice, ki bo v letopis zapisana z zlatimi črkami.

Da si ljubljanski škofje zaslužijo našo pozornost in so vredni našega spomina, je v predgovoru v knjigo zapisal tudi kardinal Franc Rode. Poleg drugega je zapisal, da nam skrbno zbrano gradivo dr. Dolinarja daje priložnost, da поблиže spoznamo in pravilneje ovrednotimo zgodovinski pomen ljubljanskih škofov... Prispevek dr. Dolinarja je po mnenju kardinala odličen, in prispeva k temu da bo narod svoje škofe ohranil v hvaležnem spominu in jim bo dal mesto, ki si ga s svojim duhovnim poslanstvom in kulturnim prizadevanjem zaslužijo.

Knjiga *Ljubljanski škofje* pa ni le knjiga o življenju škofov, ampak, kot je dejal avtor Dolinar, »odstira pomem-

ben del slovenske nacionalne zgodovine,« ki se zrcali v štiriintridesetih osebnostih ljubljanskih škofov, nadškofov, knezoškofov in metropolitov in v devetih osebnostih ljubljanskih pomožnih škofov.

Življenjske zgodbe škofov so po besedah avtorja tako tesno vpete v versko, cerkveno, družbeno, politično in kulturno zgodovino osrednjega slovenskega prostora in so v tolikšni meri postale njen sestavni del, da bi bila brez tega slovenska nacionalna zgodovina bistveno osiromašena in v nekaterih pogledih celo nerazumljiva.

V sklopu tega slavlja je bil objavljen v Družini šte. 51 dolg intervju z Dolinarjem, v katerem je avtor v nekaj besedah po vrsti predstavil vse ljubljanske škofo. Poglejmo kakšno oceno si je zaslužil škof dr. Gregorij Rožman.

»...Ko gledam celoto, ko gledam teh 34 osebnosti na sedežu ljubljanske škofije, lahko mirno zagotovim, da so bili v svojem času pravi ljudje na pravem mestu. Nedorečena ostaja le vloga škofa Rožmana, o katerem zgodovina še ni izrekla zadnje besede. Njegova pastoralna vloga pred drugo svetovno vojno ni sporna. Razmere med drugo svetovno vojno pa so ga zmedle in mu zameglile jasno presojo. Zdi se, do so bile pretežko breme za njegova ramena.«

Zgodovinar Dolinar je *»skrbno zbral vse gradivo,«* kot je zapisal kardinal Rode, zato ne bo imel težav, da konkretno pove razloge, zaradi katerih ostaja *»vloga škofa Ražmana nedorečena.«*

Dolinar naj pojasni, kaj naj bi po njegovem mnenju moral ljubljanski škof med drugo svetovno vojno storiti ali opustiti in v čem naj bi ga razmere zmedle in mu zameglile jasno presojo.

Ker smo naleteli na podobne nejasnosti glede osebnosti škofa Rožmana pred leti tudi v knjigi o Rožmanovem simpoziju v Rimu, se zdi, da v nekaterih cerkvenih krogih v domovini še vedno ni jasno, da je divjala med vojno pri nas pod videzom *OF komunistična revolucija. Tega nekateri katoličani niso hoteli videti že tedaj in so s komunisti sodelovali*, Danes pa se zdi, da nekateri verniki to kolaboracijo s komunisti še vedno odobravajo. Nasproti Rožmanovi načelni drži postavljajo Kocbekov pragmatizem, ki pa se je izkazal za utopijo.

Kocbek je ob koncu življenja svojo napako priznal v dnevniku, o čemer lahko beremo v razpravi «Kocbekovo očiščevanje», ki jo je napisal v spominskem zborniku kulturnik Tine Hribar.

Naslednji odstavki so vzeti iz 150 strani zbornika o Edvardu Kocbeku: »GLOBOKO ZGORAJ«.

»...Odslej se Kocbek v svojih zapiskih vse pogosteje sooča in spopada s satanizmom, prepoznanim prav kot takim. Njegovo obžalovanje, da se je prepustil boljševikom, katerih nepresežni lik je (bil) satanski lik Kardelja, je vse globlje. Pod vprašaj se mu postavlja celotna življenska pot.

»Kupa grenkobe se je zvrhala. So najbridkejše ure v mojem življenju. Prvič v življenju mi je iz globine žal, da sem se rodil kot Slovenec, in prvič po tridesetih letih mi je postalo iz vseh mojih človeških vlaken žal, da sem se odločil za partizanstvo. Komunizem je resnično satansko maščevalna in infernalna sila.«

(Kocbek 2004; 148–149)

To strašno obžalovanje se je Kocbeku zapisalo 9. februarja 1976. Ni samo obžalovanje ampak tudi že kesanje. V nasprotju z običajnim potekom pri Kocbeku pokora sledi kesanju, saj se je pokora, kakor smo videli, zgrnila nadenj že poprej.

V pričujočem obžalovanju kot kesanju gre za samega sebe zavedajoči se premislek, toda le na ravni razumskega sklepa, kajti čustveno Kocbek tega prepoznanja ni mogel več posvojiti.

Tik pred prepoznanjem, 3. februarja, pa Kocbeka spet obidejo samomorilne misli:

»Vznemiril sem se, kakor že dolgo ne. Okoli poldneva so mi potekale grozovite ure. Šlo mi je na jok. Prevzemal me je obup, nekaj blaznega, po smrti koprnečega se je razživljalo v meni.«

Kocbek nima več moči, da bi se z diskurzivno, analitično metodo posamično distanciral od svojih nekdanjih aktivistično revolucionarnih stališč.

Kljub času, ki je pretekel od tedaj, pa se zdi, da so v Sloveniji ljudje, ki za to Kocbekovo izjavo še ne vedo.

Tako si lahko razlagamo dogodek ob veliki cerkveni slovesnosti na Sv. Višarjah leta 2004. Takrat so se slovenski verniki poklonili spominu duhovnika prof. Lamberta Ehrlicha, ki ga je med revolucijo umoril komunistični atentator. **Na isti prireditvi** pa je glavni govornik neprizadeto govoril o partizanski «epopeji».

Kocbek se je nazadnje kesal...

Njegovi pristaši pa še vedno očitajo škofu Rožmanu, da je svaril pred komunistično nevarnostjo, zavito v OF. Koliko časa bo še trajalo to sprenevedanje?

Za poznavanje mišljenja in čutenja škofa dr. Gregorija Rožmana bi bilo koristno, če bi več Slovencev vedelo, kako je škof Rožman preživel svoje zadnje ure na bolniški postelji. V tretjem delu Kolaričeve knjige najdemo o tem pričevanje zlatomašnika Antona Merkuna:

... Vstopil sem in pozdravil: »Hvaljen Jezus!« Prevzvišeni je odgovoril: *»Hvaljen Jezus!«* Nato je rekel s tresočim glasom: *»To je zelo lepo, da ste prišli.«* Potem je nadaljeval: *»Jaz strašno trpim, strašno trpim.«* Nato je nadaljeval počasi s poudarkom: *»Molite, molite, molite...«* Potem je povedal, v kak namen naj molimo: *»Molite zame in molite za moje preganjalce, zaradi katerih toliko trpim! Molite žalostni del rožnega venca!«*

Msgr. Matija Škerbec je po smrti škofa Rožmana napisal članek o škofovem značaju in delu. Zapisal je tudi tale stavek: »Tudi o komunističnih nasprotnikih, ki so ga tako osebno obrekovali in sovražili, se ni nikdar izrazil s kako nejevoljo; skušal je vse prej opravičiti kot obsojati.«

V isti knjigi tudi beremo: Dne 12. decembra leta 1943 je v ljubljanski stolnici imel tisto zgodovinsko pridigo o komunizmu, ki jo je končal z besedami:

»In ko že več govoriti ne bom mogel, se mi bo iz umirajočega srca še dvignila poslednja prošnja, tista, ki jo za svoj narod vsak dan ponavljam: Razsvetli Gospod, zaslepljene, da bodo spoznali častno

in večno nesrečo, v katero jih peha brezbožni komunizem, da se bodo obrnili in spreobrnil. Privedi jih, Gospod, nazaj k resnici in v božje kraljestvo«

Ko je leta 1949 prvič obiskal Slovence v Argentini, je na slavnostni akademiji v Buenos Airesu med drugim dobesedno rekel:

»Za tiste pa, ki so povzročili, da smo morali oditi po svetu, za vse, ki so nas preganjali, za vse, ki so pozabili na svojega Boga, prosimo, da najdejo pot resnice. Jaz nisem noben večer pozabil dati blagoslova tudi svojim sovražnikom v domovini. Če imamo mi resnico in nas ona dviga, potem naj ta odpre pot tudi tistim, ki so v zmoti.«

Bog daj, da bi blagoslov tega velikega škofa in gorečega Slovenca kmalu obrodil svoj sad, da bo vrnjeno dobro ime tako njemu, kakor vsem, ki so pravi čas in mnogi za ceno življenja spoznali in se uprli zaroti brezbožnega komunizma med nami.

* * *

Mnenje gospoda Dolinarja, da so škofa Rožmana med drugo svetovno vojno razmere zmedle in mu zameglile jasno presojo, je veljalo za »pravo« v desetletjih enoumja »po osvoboditvi«, ki so, hvala Bogu, minila. Mislim, da bi zdaj že mogli pravilneje ovrednotiti tako njegovo osebnost kot njegov čas.

Gospod Dolinar se mora zavedati, da na delovanje škofa Rožmana ne gledamo vsi Slovenci tako kot on in da imamo svoje razloge za to, kot jih ima verjetno tudi on za svoje, vendar ni dveh resnic!

Njegova dolžnost je, da dokaže, kar trdi. V čem naj bi škof Rožman ne presojal prav? Naj pride s svojimi razlogi na dan in jasno pove, kaj bi bil moral ljubljanski škof med drugo svetovno vojno storiti ali opustiti, da bi bil tudi on kos časom in svoji nalogi. Potem bo tudi pogovor o tej dobi in o njenih ljudeh postal konkreten in nam bo dovolil boljše poznavanje razmer, kot so v resnici bile.

Stane Snoj, Buenos Aires

* * *

V Družini 13. 4. t. l. na strani Vera in kultura, pravi Ksenija Hočevar:

Škof Rožman se ni »distanciral«, ko se je to (domobranstvo) podredilo nemškemu poveljstvu. Pod nemškim poveljstvom namreč domobranci

Škof dr. Gregorij Rožman tolazi begunce iz Bele Krajine, 26. XII. 1944

niso bili več čuvarji domačega ognjišča, ampak formirana bojna enota za skupen boj z Nemci proti komunistom, s katerimi so soočili partizane.

Škof dr. Gregorij Rožman ni bil v poveljstvu slovenskega domobranstva. Gledal pa ga je z upanjem, da bo le- to zaščitilo slovenski narod pred nasilnostjo, tako Nemcev kot partizanov, ki so šli roka z roko vse od »pete kolone«, ko so s propagando razdirali jugoslovansko vojsko, pa vse do nemškega napada na Stalina 22. 6. 1941.

Vsaka kritika temu »prijateljstvu« je bila kaznovana s smrtjo po partizanih. Do tedaj je bila javna kolaboracija partizanov z nacisti »strateško dejanje«. Po tem datumu pa so tajne vezi z Nemci ostale, zato razumemo, zakaj partizanski boj ni veljal proti okupatorju, temveč proti zavednim Slovincem, ki niso odobraval komunistične revolucije.

Strateški namen partizanov je bil Nemce samo izzivati, z namenom, da se maščujejo nad mirnim prebivalstvom, ki je odklanjalo komunizem. Nemci so tako streljali talce in gonili ljudi v koncentracijska taborišča. Načrt obojih je uspeval.

Vendar o tej kolaboraciji partizani ne govorijo. Ta resnica danes ni v ponos komunistom in njihovim sopotnikom!

In še to! Domobranci, organizirani v udarne čete in bataljone, so bili še močnejši čuvarji domačega ognjišča, niso se pa z Nemci skupno bojevali proti domačim komunistom- partizanom, temveč so sami »odkrivali partizanske brigade« in jih zasledovali.

Komunist Kidrič je zadovoljen izjavil:

»Ni važno, če pobijejo vse Slovence, bomo pa Kitajce naselili, samo da bodo komunisti!«

Posebno v Ljubljani so »čistili« komunisti s svojimi atentatorji.

Ubili so duhovnika prof. Ehrlicha, študenta Emmerja, akademika Župca in Kiklja, bana dr. Natlačena, generala Rupnika, policijskega upravnika Hacina, trgovca Praprotnika, učiteljsčnika Pavčiča, študenta Grozdeta in še druge.

Ob vsem tem je razumljivo, da se je škof Rožman »distanciral« od

ljudi, ki so morili zavedne Slovence, v znamenju rdeče zvezde, ki so jo, nosili na čelu.

Vsak dan je pa škof molil za te ljudi: »Razsvetli Gospod zaslepljene...«

Škof dr. Gregorij Rožman je bil trdnjava dobrega in neizprosno oznanjevalec resnice!

Korošec

Po Pavlu Rantu

POZABLJENIM V SPOMIN

...Pij XI. je komunizem obsodil. Povedal je, kako se je treba boriti proti njemu, ni pa povedal, kako je takrat, kadar ti pride komunist s puško na rami in z revolverjem v roki na dom, »svobodo« zatrjevati in te dolžit izdajstva; ko ti revolver nastavi na senca in zahteva, da mu izročiš orožje, ki ga nimaš; ko te prestrašena žena in mati nedoraslih jokajočih otrok skuša braniti, pa jo komunist udari z revolverjem, da se zgrudi v lastni krvi.

Pij XI. je bil tako trdno zaverovan v poštenost ljudi, kakor takrat tudi mi, ki se nam je zdelo nemogoče, da bi se zaradi »politike« pobijali z orožjem kaj šele zaradi vere ali obrambe naroda.

Tako se je zgodilo, da smo se s svojim škofom, dr. Gregorijem znašli sami, kljub vsem enciklikam, zakonom o zaščiti države in mednarodnim določbam.

Škof Rožman je kot škof, pastir in učenik storil svojo dolžnost: reševal je vero, narod, njegov obstoj in bodočnost.

Znašli smo se sami: preprosti fantje na deželi, študentje v Ljubljani in slovenski ljudje, znotraj zaslužnjene Slovenije.

Zdaj pa je komunizem tu! – Kaj zdaj? Ali se smem braniti? Smem preiti v protinapad, če vem, da bodo zvečer napadli vas, jo požgali, odveleki tega in tega, pobili te in te? Kaj zdaj? – **Branil bom!!**

Fantje so premislili in se odločili: »**Braniti, in če treba se bomo udarili!**«

To je bil sklep mnogih, ki so danes pozabljeni.

Sklep, o katerem so mnogi moralisti le razpravljali, so preprosti slovenski fantje in možje sprejeli v nekaj dneh ali celo urah: Branili in borili se bomo, pa naj bo, kar hoče!

Teh fantov in mož ni več. Bili so mučeni in so umirali, zato da mi živimo. Ti junaški fantje zaslužijo naš večni spomin. Bili so trdno zvesti slovenstvu in veri. Odšli so, kot je odšel naš škof Rožman. Zanje in za nas je bila nemogoča misel, da se pod komunizmom da živeti.

Vsekakor pa drži, da ideološke pravilnosti naše poti doslej še ni nihče zanikal: šli smo v boj s komunizmom, tudi z orožjem, ker smo se zavedali, da za naš narod v komunizmu ni rešitve, da naša vera v komunizmu ne bo ne le svobodna temveč stalno preganjana in zatirana, da naši otroci ne bodo več naši, temveč bodo last države, ki jih bo vzgajala tako, kot bo to narekovala partija.

Ko bomo odšli tudi mi k pozabljenim, bomo odšli z zavestjo, da smo bili na pravi poti, kajti naš boj ni bila le fraza, tudi ni cenena propaganda: bil je boj za preživetje in za resnico!

Morda bo prišel dan, ko bo vsa naša dejavnost zapopadena v kle-nih in jasnih stavkih, ne ravno kot neka enciklika, ampak kot načelno stališča svobodnega sveta:

Sožitje s tiranijo ni mogoče; in kdor ga prakticira, je že izgubil; izgubil je svobodo, narodnost in tudi vero, če jo je imel.

Korošec

NEZNANI VOJAK

Te vrste posvečam Tebi – junaku, ki si ugasnil kakor izgubljeni odmev v temnih jarkih Mozlja ali Jelendola, Travne gore, Teharja, Kočevskega Roga, Toškega brezna, Krimske jame, Škofjeloških grap, ali v kateri, od pol tisoč znanih in neznanih skritih jam in so tvoje žejne ustnice šepetale pozdrav domovini, veri očetov in zbegom družini.

S strelom v tilnik, ali živ zasut si umiral v noči groze.

Oče Janez s sinom, predsednikom slovenske vlade
Janezom Janšo v Kočevskem rogu.

Dobro se te še spominjam, prijatelj. Skoraj bi še mogel začrtati odločne poteze Tvojega izraza. Še vedno gledam ogenj v Tvojih očeh in včasih se mi zdi, da čujem Tvoj glas sredi vrveža mestnega hitenja.

Tisto sončno jesensko jutro sva se spoznala, ko smo šli v dolgem maršu zaveznikom naproti – še veš? Tistega sončnega jesenskega jutra se je zdelo, da je domovina nanovo zaživela.

Okupator je v neredu iskal zavetja in streli med brati so utihnili. Ob cesti so rumeneli kostanji, da so se mrtvi listi obletavali, kakor bi hoteli pokriti vse preteklo: sovraštvo in žalost, uboje in trpljenje, pa laž in hudobijo.

Tisto jutro je bil praznik in slovenske zastave so se v vetru igrale.

Tako dolga je bila kolona vojakov na dolgi vijugasti cesti. Pa ni bil utrujen korak in na licih vojakov je gorela pesem vriska in sreče za naš praznik, ko je umrlo sovraštvo, ko so streli med brati utihnili... Ko je begal okupator in je bila roka sprave ponujena bratom.

Osmi september 1943 – in zaveznikom smo šli naproti... «še več?»

»Prav je tako, saj smo bili žrtev okupatorja, ki nas je razdelil. Sprava bo zravnila razlike in v jutru svobode bo ugasnilo sovraštvo. Tako lepo je, da bi najraje molil,« si mi govoril tam na mostu, ko sva se ločila. Ostal si v gradu, jaz pa sem se vračal s svojimi v gozdove. Poslej se nisva srečala nikoli več...

V več kot šestdesetič bodo že rumeneli kostanji. Morda so Tvoje kosti v neznani grapi že prst postale za novo rast.

Ali veš, Ti moj neznani junak, da še ni praznika sprave med nami. Namesto ljubezni vladata laž in sovraštvo v naši domovini!

Povsod po naši zemlji so še grobišča src, ki ste imeli ljubezen in pravico za spravo, pa so Vas zasuli, devet klafter globoko so Vas zasuli...

In zdaj – zdaj ni nikogar, ali skoraj nikogar, ki bi še imel to voljo za narodno spravo.

Vendar – vendar nekoč bo. Morda jo bo dosegel tretji ali peti rod, ki bo imel veliko domovinsko srce, bratsko ljubezen – KO NE VRAG, LE SOSED BO MEJAK, takrat. takrat bo Slovenec, bratu brat, podal roko v spravo.

France Balantič

NIMAM DUŠE VEČ

Nimam duše več,
telo so divje rože mi prekriale,
ko v pohodu zmagoslavnem
so v zemlji se razlile.

Nič več moja kri ni slana
in prhnim kot mrtva stebila;
zdaj samo še vdano čakam,
kdaj pomlad me bo razgrebla.

V poletnih ognjih prosil sem Boga
in prošnja moja je bila svetla posoda
svetlikajočih se sopar Gospoda.
In zemlje vdanost v dobrega.

In Bog besede moje je spoznal
in plačal me kot delavcem na njivi!
Zvečer je sončen sad mi daroval,
omočil s spanjem ustni poželjivi.

Korošec

POMLAD JE CVETELA

v resju in šmarnicah,
v zraku je dišal smodnik.
Tedaj so se križala
najina pota,
ne, ker sva sama hotela
hotela je zloba ljudi.

Bila si vonj mačic
in šmarnica bela,
one davne pomladi
ki je za naju –
s trnjem vzcvetela.

Ti si odšla,
ker si verjela
v bratstvo, svobodo.

Stisnjena pest
ti je strla cvetje
in sanje deklišva....

Tudi jaz sem odšel
in na vsakem križpotju
obstal – – –

Leta beže
in se odmikajo času.
Čas prerašča
izhojeno pot,
grobove
in steze domače.

Le spomini se vračajo
kakor beli galebi
pod pomladno nebo,
v rešju in šmarnicah.
beli spomini cveto...

DRUŽINA ŽEROVNIK

Moža in očeta številne družine so partizani zajeli pri Ljubelju, ko je kot gorenjski domobranec vodil izvidniško patroljo. Skočili so nanj in ga odvedli v zapor v Tržiču, kjer je doživel brutalno postopanje surovih proletarcev. Iz Tržiča so ga nato gnali v taborišče v škofovih zavodov v Šentvidu. Komunisti so mu pritrtili na hrbet napis »zločinec Gorenjske.« Ponoči je ta napis raztrgal. Odgnali so ga v kletne prostore in ga zbičali do nezavesti. Po nekaj dneh brez zdravniške oskrbe, vode in obvez so ga gnali v Kamniško Bistrico, kjer so ga pobili skupaj z drugimi ujetniki.

To je v kratkem opisan konec življenja, ki ga je v dolgem mučenju prestal zvest mož in skrben oče Žerovnik, glava zavedne slovenske družine, zgleden in priljubljen župan občine Vodice ter v času ko-

munistične revolucije hraber in neustrašen poveljnik domobranske postojanke v Vodicach.

V cvetu moške dobe, star komaj 45 let je preстал satanska mučenja in smrt, zato ker ni dvigal pesti proti Bogu.

Prvi sin Stanko je bil pred vojno bogoslovec. Dopršil je že tri letnike univerze. Ko se je organiziralo domobranstvo, je vstopil v Rupnikov udarni bataljon, kjer je bil kot razsodnik, kasneje pa je bil premeščen v Domžale, v štabno pisarno.

Ob koncu vojne se je umaknil s posadko v Vetrinj, od koder je bil vrnjen v taborišče mučenja – Teharje in bil po mesecu dni umorjen v Kočevskem Rogu.

Drugi sin Blaž je bil eden prvih, ki je spoznal komunistične vabe lažnih agentov: »da bomo po vojni ustvarili raj, kot je v sovjetski Rusiji, da bomo imeli šesturni delavnik, popoldne pa mitingi in zabava, da bo kmet gospod in gospoda nam bo nam delala, da bo...«

Tudi Blaža je doletela enaka usoda kot Stanka. Končal je v Kočevskem Rogu komaj 18 letni.

Tretji, najmlajši sin Ciril, šestnajstleten je bil prav tako vrnjen iz Vetrinja in bil kljub mladostnosti umorjen v Teharjih.

Pri življenju je ostal samo četrti sin Jože. Bil je mobiliziran v nemško vojsko, bil na fronti v Franciji, nato pa premeščen v Avstrijo–Lienz, zatem v Šlezijo.

Od tam pa so ga poslali na rusko fronto, v prvo linijo mitraljezcev.

Ker se je kmalu priučil ruščine, je bil premeščen v štabno pisarno, čez nekaj mesecev pa je bil premeščen na Poljsko, v Varšavo, od koder se mu je posrečilo pobegniti s ponarejenimi dokumenti. Ker je delal v pisarni, jih je kar sam ponaredil. Pri begu pa mu je znatno pomagalo to, da je znal tekoče nemško.

Ravno na sveti večer, leta 1944, je prišel srečno domov. Toda doma so mu stregli po življenju terenci. Pristopil je k domobrancem v Tupalovče pri Kranju.

Ob koncu vojne je bil ranjen v roko in desno nogo z dum–dum kroglo.

Težko ranjenega so prepeljali v Borovlje, od tam pa v celovško bolnišnico, na operacijo.

V tej bolnišnici je bil pravi Babilon, saj so bili med ranjenci domobranci, Nemci, partizani, Angleži in verjetno še vojaki kake druge narodnosti.

Uprava bolnice je bila mešana: angleško-partizanska. Za domobrance položaj zagotovo ni bil ugoden. Takoj je bilo jasno, da pri upravi prevladujejo partizani.

Opaziti je bilo partizanke s pištolami, ki so hodile od postelje do postelje in iskale žrtve.

Četudi je bil Jože med nemškimi ranjenci, so po priimku spoznali, da je Slovenec in so se začeli zanimati zanj. Uvidel je, da bo izgubljen, če bo ostal tukaj, zlasti ker ni mogel hoditi.

V najhujši stiski mu je Bog poslal pomoč. Za ranjenca Jožeta se je zavzel nemški zdravnik. Odredil je hiter prevoz v drugo bolnišnico za težke ranjence, pri Sv. Gregoriju na Spodnjem Štajerskem. Ta bolnišnica je spadala popolnoma pod angleško upravo.

Omenjeni zdravnik je zaupal Jožetu, težko novico: *V celovski bol-*

Tosko celo

nišnici so partizani na skriven način, z injekcijami umorili sedemindvajset domobranskih ranjencev.

Če bi bil Jože ostal v celovški bolnišnici bi gotovo tudi on dobil smrtonosno injekcijo.

Od Sv. Gregorija je bil kmalu poslan v bolnišnico v Lienz, kjer je dobil stik z nekaterimi domobranci in zvedel za masovni pobjo domobrancev.

Kjer je bil v bolnišnici kot nemški vojak – angleški ujetnik, je od tam ušel v hribe in nato v begunjsko taborišče, kjer se je presrečen po dolgem času objel s svojo drago mamo.

To je Kalvarija slovenskega fanta, ki so mu komunisti pobili očeta in vse brate, on sam pa se je dvakrat rešil smrti in ostal invalid.

Žerovnikova mama pa ni mogla preboleti tragedije mučeništva svojih sinov. Vse to ji je bilo stalno pred očmi. Neutolažljiva žalost in obup sta ji pila življenjske moči. Popolnoma je oslabela in obležala štiri dolga leta, ob skoraj popolni nezavesti. Rešila jo je srčna kap. Pridružila se je zvestemu možu in sinovom, po katerih je tako hrepenela.

Po Rožnodolskem

* * *

Vam naši junaki

Grčaric, Turjaka, Vel. Osolnika,

ki ste verovali v svobodo človeka in pravico življenja,
ki ste spoštovali svobodo duha,
ki ste bili pripravljene na spravo s partizani
a ste morali umreti, da je narod spoznal lažne sinove teme.

VAM, VELIKI SINOVI DOMOVINE!

Hvala in večen spomin!

* * *

V gorečem gradu Turjaku, porušenem po italijanskih topovih, ob priseganje komunistov, da bodo vsi oblegani borci lahko odšli na svoje domove, so fantje pod pogojem, da rešijo ranjence, pristali na vdajo pod odločno prisego:

»ČE BI SOVRAŽNIK, NAŠ BRAT, TUDI SEDAJ PRELOMIL SLOVESNO DANO BESEDO O AMNESTIJI IN BI SE KOMU MED NAMI SKRIVIL LAS, TEDAJ PRISEGAMO PRI VSEMOGOČNEM BOGU, DA SE BOMO TISTI, KI BOMO OSTALI ŽIVI, KOT EDEN DVIGNILI IN NADALJEVALI BORBO PROTI VEROLOMNEMU SOVRAŽNIKU IN NE BOMO NIKDAR VEČ VERJELI NJEGOVIM OBLJUBAM.«

Napad partizanov in Italijanov na Turjaški grad (MNZS)

Utrinek

Tako samotna in ozka je pot skozi grozeči gozd pod trudnimi, opotekajočimi se koraki žene z butaro suhljadi in razkranim srcem, ko se je vračala v prazen, izropan dom.

Niti posloviti se ni utegnil, »...rekel je, čez štirinajst dni...«

O Bog, vsaj še enkrat naj ga vidim. – – Vsaj grob mi pokažite!«

Iz temnega gozda je zaskovikala sova...

* * *

Silnega duha, utrjenega v ognju žrtev, ljubezni, potrjene s krvjo mučencev in resnice, sramotno izdane, se ni dalo ubiti!

* * *

Če bi se podrla vsa gora trpljenja,

če bi mogel izbrisati vso žalost,

če bi mogel posušiti vse solze

in strah ljudi spremeniti v veselje,

ne bi nikoli verjel komunistom,

zaradi laži in sprenevedanja.

* * *

Ko so me topli v Teharjah, poniževali in me satansko mučili, jim odpuščam.

Ko so mi v nočeh deklet gnali na nočna »zaslišanja« – orgije, skušam odpustiti.

Kar so pa počenjali z nedolžnimi otroci in dojenčki, se ne da odpustiti!

* * *

SKROMNO PRIZNANJE VELIKEMU DELU VELIKEGA SLOVENCA, GOSPODA SVETNIKA KARLA ŠKULJA

V eni izmed župnij Buenos Airesa, Sv. Martinu, je deloval duhovni svetnik Karel Škulj. Med drugim je ustanovil tudi slovenski farni list »Šmartinski vestnik«.

Pomočnik mu je bil bivši državni poslanec, g. Rudolf Smersu.

Sedem let je izhajalo to farno glasilo za tam živeče Slovence.

Nekega dne pa je gospod Škulj povabil člana Balantičeve družine in Protikomunistične Zveze, gospoda Adolfa Škrjanca, in mene ter nama izrazil željo, da bi to farno glasilo, ki je bilo zelo naklonjeno domobrancem, sprejela brez pogojev za glasilo Zveze DPB.

Željo sva sporočila Zveznemu odboru v USA, ki je pristal s pogojem za delno spremembo imena. Namesto Šmartinski vestnik v Vestnik domobrancev in drugih protikomunističnih borcev. Gospod Svetnik Škulj je bil s tem zadovoljen.

Poročala sva odboru Zveze, ki je naju določila za urednika in upravnika. Tako je dobila Zveza svoje glasilo

»Včasih se je zdelo, da so se nagrmadile vse ovire prav tu, da je vse odpovedalo, pa smo pošteno prijeli – zagristi se je bilo treba – in šlo je,« mi je dejal gospod duhovni svetnik.

«Matica mrtvih je krona revije,« je rekel urednik hrvaškega lista.

»To je tisto, kar smo mi Hrvatje zamudili.«

Če bi našel eno samo pozabljeno ime, bi bilo vredno, da bi Vestnik izhajal.

In oče petero mrtvih sinov mi je pisal: »Ko prejmem Vestnik, spet ožive spomini in zdi se mi, da nisem več tako sam, da so spet pri meni moji vojaki – moji mrtvi sinovi.«

In koliko živih je Vestnik znova oživel v življenje, v življenje slovenstva, v bran pokopani resnici.

Za vse to veliko delo, gospod svetnik Karel Škulj, stotera Vam hvala! Slovenski narod Vam je hvaležen.

NA GRMADI

To je bilo tisti čas v letu 1942, ko se je toliko gorja zlilo na naš narod. Takrat se je odprl pekel in pošiljal satane nad naše ljudstvo. Sonce ni več sijalo – saj je še krožilo po nebesnem svodu, a ljudje niso videli več njegove svetlobe – mrak je bil od jutra do večera. Kot v gosto kopreno žalosti je bila zavita vas in skoraj vsako jutro se je razlegal po vasi neutešljiv jok in kriki. Komunisti so ponoči ropali hiše, živino, požgali posestva, pobili ljudi in gonili fante na rdečo justicijo, od katere ni bilo povratka. Satan je bil neizprosni, zavladal je povsod.

Ni čuda, da je župnik Jakob žalosten taval po vasi. Tolažil je ljudi, pomagal, a veliko ni mogel storiti, saj je bil sam na isti poti. Farani so ga svarili, da naj se umakne, ker so partizani tudi njemu grozili.

Franc Pirkovič - Črt,
komandant Gorjanskega bataljona

Tone Šušteršič - Tine Železnik, politični
komisar Gorjanskega bataljona

»Kam naj grem? Komu naj vas prepustim, dragi moji farani?« Šel je pred tabernakelj in goreče prosil.

Bil je deževen jesenski dan. Zgodaj se je mračilo. Župnik Jakob je bil silno nemiren. Iskal je pokoja. Ni mu šlo ne delo ne jed. Kot vsak večer so molili v župnišču. Vsa družina je bila zbrana pri rožnem vencu. Odšli so k počitku, še prej pa je župnik voščil lahko noč in naročal vsakemu posebej, kakor da odhaja nekam daleč.

Komaj so plegli, že je udarilo puškino kopito na vežna vrata župnišča.

»Odprite – narodno osvobodilna vojska!«

Predno so se ljudje oblekli, so partizani že vdrli z divjimi psovki in kletvijo v župnišče, naravnost v župnikovo sobo. Župnik se je še oblačil. S huronskim vpitjem so planili nanj; ga obkolili in zvezali.

»Z nami greš, far!«

Brez gornje obleke, zvezanega so ga odvedli po stopnicah

»Z Bogom!« solznih oči se je še zadnjič obrnil do svoje zveste, jokajoče družine.

»Molite zame!« In že ga je komunist s puško pahnil čez prag župnišča. Privezali so ga za zvrhan voz posteljnine, obleke, posode, hrane.

Zavili so v globoko dolino, od koder so se svitali ognji. Ob njih so ležale partizanske priležnice in pijani partizani. Začela se je »sodba. v imenu ljudstva« – Župnika so obsodili na smrt na grmadi, kot ljudskega sovražnika.

K obsojencu je stopila starejša partizanka, mu strgala vso obleko ter mu privezala okrog telesa debel otep slame, ki ga je polila s petrolejem. Župnik je molčal in opazoval, z bolečino v srcu je zrl v to grozno družbo, kjer je opazil nekaj svojih faranov.

»Tudi ti, moj Stanko!« se mu izvil bolesten vzdih razočaranja.

Rablji so ga obkolili. Drhal, zlasti partizanke so hotele biti prve v krvavem poslu.

»Živ mora na grmado, oči mu staknite!«

Na povelje so se zapodile vanj z noži. Župnik Jakob je bil v hipu ves krvav.

»Naprej!« je udarilo povelje – župniku so se šibila kolena. Pognali

so ga do grmade po gostem razklenjenem dračju. Privezali so ga h kolu sredi grmade.

Na povelje »Začnite!«

Ženska je zažgala slamo ovito okrog župnikovega pasu, grmada se užigala, na vseh straneh. Rablji se odmikajo od ognja in od daleč opazujejo župnikov smrtni boj.

Harmonika je zahreščala, pari so se zavrteli. Krik in vriski so pretresali gozd. Steklenice žganja in vina krožijo iz roke v roko »osvobodilne vojske.«

Grmada je zažarela visoko pod nebo. Satanski ples in podivjanost okrog grmade sta postala divje razbrzdana.

Vrisk v noč. Telo mučenca se je sesedlo in glava mu je klonila.

Proti jutru so morilci omagali pijače in podivjanosti. Namesto grmade je ostal na pogorišču kup pepela z ožganimi kostmi gospoda Jakoba Omahna, župnika v Dragatušu.

Svetina

ZAKAJ VAŠKE STRAŽE

Glavni in edini vzrok za nastanek Vaških straž je bil partijski teror. Za partijo ni bila pomembna osvoboditev, temveč socialnopolitična preobrazba.

Vaške straže niso nastale iz nekega političnega vidika, za dosego nekega določenega cilja, temveč zaradi nevzdržnega nasilja in umorov partije, samo kot straža v vaseh, ki so bile ogrožene po partizanih.

Vaške straže so bile končno odgovor na številne partizanske grozovitosti!

Začelo se je takrat, ko so se ljudje v ubupu, posebno pred nočnimi »obiski« boljševikov, zatekali k Italijanom po pomoč!

Ali v tej stiski ljudje niso pomislili, da je okupatorjeva pomoč, sodelovanje z sovražnikom?

Ko so jim bila resno ogrožena življenja, so se obrnili k manjšemu sovražniku – tujcu, ki jim je bil rešitelj pred nasilnimi – domačimi boljševiski.

Ti nazaščiteni ljudje so se tako bali nočnih udarcev na okna in vrata partizanskih prostakov, da so zvečer zapustili svoje domove. Čez noč so bili v smrekah pri vodovodu v Savljah, kjer je bila italijanska straža, zjutraj pa so odšli domov.

Ker so partizani do uboja Franca Straha vse umore in nasilja izvajali v najstrožji konspiraciji in to ponoči, podnevi ljudje niso čutili take nevarnosti.

Vaški stražarji so bili v civilnih oblekah, po stopnjevanem nasilju, pa so bili oboroženi s puškami, *toda ne proti OF*. Potem pa, ko se je odkrito pokazalo, da OF in komunizem sta eno, so nastopili enotno.

Dokler niso bili ogroženi, posebno na deželi, niso hoteli ne k Italijanom in ne k partizanom. Nesreča tuje zasedbe Slovenije je ljudi v začetku bolj zblížala in poenotila v medsebojnem razumevanju.

Ko se je pojavila OF, so jo večinoma podpirali. Ne sicer vsi, ker so jo nekateri sprejemali z reservo. Ko pa je ta OF izvršila prve likvidacije in je bil viden odkrit partijski boljševisem so ljudje obstali:

»Kaj to je OF? To je osvobodilni boj?«

Ko so partizani–vosovci začeli likvidirati vplivne politične osebnosti, ki so bile proti takojšnjemu boju proti okupatorju in proti komunistom, so bili partijski cilji razkriti.

Partiji ni bilo za osvoboditev, to je bila le krinka za zavajanje ljudi, partiji je bilo za zmago komunizma, v katerem pa odločno ni bilo mesta za druge politične stranke. *Osvobodilna fronta je grozila s smrtjo vsem, ki bi se borili proti okupatorju zunaj OF.*

Po vojni se je to zgodilo tudi tistim naivnežem, ki so med vojno s partijo sodelovali: krščanskim socialistom in levemu bloku Sokolov.

Partizanski atentatorji so morili zlasti v mestih, na podeželju pa je vladal strah pred ugrabitvami zavednih voditeljev, duhovnikov in študentov.

Ko so se nasprotniki komunizma v Klečah oborožili, se niso več samo sprehajali po vasi, ampak so tudi preiskovali po hišah in iskali komunistične aktiviste.

V zunanjem ljubljanskem okrožju so Vaške straže nastale v več krajih.

Ko sem se kot partijski sekretar poleti 1942 udeležil partijske konference nekje v Kočevskem Rogu, se je na njej veliko govorilo prav o Vaških stražah. Stane Kavčič je izpostavil vzroke za nastanek teh straž in opozoril na napake, ki jih je zagrešila partija, Kidrič pa je takšna razmišljanja brezkompromisno zavrnil.

Že ozračje na tisti konferenci je bilo proti vsemu, kar ni bilo v skladu s partijskimi načrti.

Zastopniki krščanskih socialistov so se pritožili na tako razpravljanje. Tedaj je bilo jasno, da so za partijo le začasno sprejemljivi.

»Dokler je vojna je vojna. Ko pa bo vojne konec, bomo pa vse to likvidirali.«

POMEMBNO JE

da osvežimo spomin na tisti težki čas in na tako imenovano partizansko »NOB«, katero nekateri nasledniki revolucionarjev še danes hočejo prikazati kot osvobodilno vojsko. Mi pa, ki smo od blizu gledali ta njihov krvavi teater, vemo, da je bila komunistična revolucija vseskozi kolaboracija komunistov z okupatorjem.

Namen in cilj je bil likvidirati vse Slovence, ki so odklanjali komunizem.

Še v času pred vojno so slovenski komunisti sodelovali v »peti koloni« z nacisti. Njim v pomoč so sabotirali jugoslovansko vojsko, kradli iz vojaških skladišč, propagirali Hitlerja, ki da je nemškemu delavstvu »prinesel blagostanje.«

»Heil Hitler,« so s stegneno desnico pozdravljali naši komunisti ob vdoru okupatorja v Slovenijo. Do 22. junija 1941, ko je Hitler še

prijateljaval s Stalinom, so bili tudi naši komunisti odkriti prijatelji nacistov in fašistov. Po tem datumu pa je bila njihova kolaboracija prikrita in hinavska

Pozdravljali so »smrt fašizmu«, pobijali pa so Slovence.

Očiten primer za tako kolaboracijo je bil na Dolenjskem pri Straži, kjer so imeli pogovore s fašističnimi veljaki, in celo z italijanskim generalom Robottijem. Italijani so jih zalagali z orožjem in sanitetnim materialom.

Grčarice in Turjak sta zgovorna priča kolaboracije, ko so Italijani s topovi streljali na protikomuniste in jim rušili zidove.

In končno leta 1943, ob italijanskem razpadu, so komunisti iz razpadle italijanske vojske ustanovili »brigado Garibaldi,« ostale Italijane pa pospremili do meje, da so prišli varno domov.

Na to prijateljstvo so komunisti že pozabili...

Ivan Ott

TEHARSKI OTROCI (Nadaljevanje in konec)

»Dobro, lahko greš. Razmislili bomo o tvoji opredelitvi«, je rekla upravnica kratko. Odložila je pismo in ga dala med spise. Zame je to pomenilo, da je pogovor končan. Iz pisarne sem odšel zbeغان in presenečen.

V meni je besnel vihar mešanih občutkov zaradi nasprotujočih si spoznanj. Starši so živi, pa vendar mrtvi. Živi so tisti, ki so mi podarili življenje, me rodili, mrtvi pa tisti (posredno priznanje upravnice doma), ki sem jim podaril svojo ljubezen in ki so me vzgojili. Nisem vedel, ali naj žalujem ali se veselim.

Odločil sem se za Zagreb, čeprav nisem vedel, ali je to prav ali ne.

Nisem imel nobenega zagotovila, da bo partizanska uprava upo-

Starša malega Ivana umorjena v Teharjah.

števala mojo odločitev. Lahko se zgodi, da s prvim letalom odletim v Rusijo. Kaj pa potem?

Misel, ki me je mučila cele dneve, je vplivala na uspeh v šoli. Popolnoma sem izgubil voljo do učenja. Od dobrega dijaka sem zdrsnil na povprečnega ter bolj ali manj živel od preteklega uspeha.

Učitelji so se čudili hitremu popuščanju in so verjetno menili, da gre za čustveno povezavo s povojnimi dogodki in s tragično izgubo staršev, kar vse je res vplivalo na moje počutje,

Minevali so dnevi in nič se ni zgodilo. Niti ni bilo letala, niti mi ni Gigica omenila ničesar, tako da sem živel v dvomih in nenehnem pričakovanju.

Šolsko leto se je bližalo h koncu. Bil je mesec junij in pričeli so se končni izpiti, ki sem jih vendar srečno opravil. Čeprav sem pokvaril skoraj vse ocene, se zaradi tega nisem razburjal. Še manj me je razveseljevala misel na skorajšnje počitnice. Že drugič se me je lotila popolna otopelost. Nič me ni razveselilo, nič me ni privlačilo in nič razžalostilo. Izgubil sem vse občutke.

**Mali Ivan še brezskrben
v Tivolskem parku
v Ljubljani**

V takšnem stanju sem dočakal rezultat odločitve domske uprave. Nekega dne, sredi meseca junija, je med poukom vstopil v razred šolski sluga in me po učiteljevem dovoljenju poklical na hodnik.

»Prišel je obisk!«

Takoj sem vedel, kdo je, ne da bi mi kdo povedal. Nagonsko sem čutil. Šel sem na hodnik in skušal biti miren. Sluga me je odpeljal do človeka, ki je čakal na koncu hodnika.

Prišel sem bliže. Prepoznal sem ga po slikah in zbledelem spominu. Vseeno nisem bil prepričan. Vprašal sem po slovensko:

»Očka?«

»Ja« je kratko odgovoril in mi ponudil roko v pozdrav.

Segel sem mu v roko, ki je drhtela. Gledal sem ga v obraz in brez vznemirjenja dostojno pozdravil:

»Dober dan!«

Gledala sva drug drugega in nisva vedela, kako naj se vedeva in kaj naj si rečeva. Ali naj objamem človeka, ki mi je resnično tujec? Ali me bo sprejel? Kakšni so njegovi občutki? Veliko je bilo vprašanj, zato je ostalo samo pri stisku roke.

Dogovorila sva se, da se po pouku dobiva v bližnji gostilni. V razred sem se vrnil popolnoma umirjen.

Med odmorom so me sošolci zasuli z vprašanji, kdo me je obiskal?

»Oče«, sem jim odgovoril kratko. A ko sem videl njihove presenečene obraze, sem dodal: »Ne tisti pravi s Teharij ampak oni drugi.«

To je domske gojence še bolj osupnilo. Od kod imam sedaj kar dva očeta?

Ali je kaj takega sploh mogoče? Nisem jim hotel pojasnjevati, a sem jim obljubil, da bom to storil, ko se vrnem v dom.

Po pouku sva se srečala z očetom v gostilni. Skupaj sva kosila. Izvedel sem, kako je po naključju preko tretje osebe ugotovil, da morda še živim in da sem morda v enem izmed celjskih domov. Pisal je na več naslovov, dokler mu ni naša upravnica Gigica poslala pritrdilni odgovor. Torej so se v domu vendarle odločili, da me izpustijo iz svojih pesti in partizanske prevzgoje.

Oče je prišel v Celje nenapovedan, naravnost v naš dom, kjer so mu povedali, da sem v šoli. Dovolili so mu, da me odpelje v Zagreb, vendar šele po končanem pouku in potem, ko bo z uradnimi dokumenti dokazal svoje hrvatsko poreklo. Poslovala sva se, tako kot to storijo poslovneži po delovnem dogovoru, togo, hladno in ljubeznivo, toda ne preveč veselo.

»Na skorajšnje snidenje!«, se je poslovil oče.

Kocka je padla. Vse ostalo je bila le še formalnost. Da bi preprečil vsakršno morebitno presenečenje, saj bi me še vedno lahko poslali v Rusijo, sem uporabil majhen trik. V Domu sem razglasil, da me bo oče odpeljal šele, ko bo konec šolskega leta. V to je bila prepričana tudi upravnica Gigica. Z očetom pa sva se dogovorila, da pride pome še pred koncem pouka. Tako je tudi bilo.

Kot prvič, je oče tudi sedaj prišel nenapovedan. Teden pred koncem leta se je pojavil v domu, na veliko presenečenje stanovalcev.

V šoli so mi na hitro napisali spričevalo, kar ni bil problem, ker so me ocenili iz vseh predmetov. Problem je bila moja identiteta. V šolskem imeniku sem bil vpisan s slovenskim priimkom očeta, ki me je posvojil. Na to ime se je glasilo tudi spričevalo. Sedaj pa sem dobil nenadoma nov priimek. Ni jim preostalo drugega, kot da mi napišejo novo spričevalo.

Tudi v domu se jim je mudilo. Slekli so mojo ponošeno obleko in me od glave do pete oblekli na novo. Vse je bilo tovarniško novo. spodnje perilo, srajce, hlače, majica, visoki čevlji, ki so bili podobni vojaškim in dve številki preveliki in ki so me čez nekaj ur ožulili. Najbrž je bila vsa ta obleka pripravljena za naše potovanje v Rusijo. Po naključju sem prvi dobil to opremo. Dobil sem še rezervno srajco, perilo in nogavice. Vendar me je največje presenečenje šele čakalo.

Ena od hišnic je prinesla iz skladišča, ki je bilo vedno pod ključem,

moj modri mornarski plašček, pilotsko kapo in obleko v kateri sem odpotoval iz Ljubljane ki so mi jo vzeli, ko smo prispeli v dom nad Savinjo.

Bil sem ves iz sebe. Prepričan sem bil, da so partizanke že zdavnaj odkrile dragoceno skrivnost, ki jo je skrival plašček, si prisvojile zlatino in ostalo uničile. Nisem pričakoval, da bi zaklad ostal v plaščku, zato sem zadržano sprejel ponujeno blago. Neopazno sem potipal mesto na rami kjer sta bila všita prstana. Občutil sem nekaj trdega. Prstana sta bila še vedno tam, kamor sta ju všili moja mama in žena nekega domobranskega častnika.

Spomini so se vrnili. Nežno sem objel plašček. Pogled se mi je izgubil preko Gigicine rame skozi okno. Morda sem v tem trenutku izgledal izgubljen.

Gigica me je vprašala:

»No, kaj je s teboj? Ali ni to tvoja obleka?«

»Je je, to je moje, moje«, sem zajecel tiho in odsotno, tako da me je tudi moj oče začudeno pogledal.

Ostale formalnosti so opravili hitro in brez velikih besed. Oče je podpisal priznanico za izdano blago, med katero so všeli tudi mene. S tem dejanjem nisem bil več gojenec doma in zanje nisem več obstajal niti pravno niti fizično.

Obema so namignili, da je bolje da čim prej pozabimo na ta dom, v Celju v Sloveniji in na vse, kar se je tukaj zgodilo v zadnjem letu.

Ob slovesu mi je Gigica ponudila roko. Verjamem, da je bila iskrena, ko je rekla, da me je imela zelo rada in da bi me rada obdržala ob sebi. Po drugi strani pa je bila vesela mojega srečnega konca in mi želi veliko sreče v življenju.

Kar zadeva srečo, nisem menil tako kot ona. Na zunaj srečen konec mi je podaril malo radosti. Iztrgali so me sicer iz komunističnih krempljev, toda ostal sem pod njihovo kontrolo v njihovi državi.

V neurju, v katerem se je rojevala ta država sta izgubili življenje dve ljubljeni bitji, ki sta bili moje edino neprecenljivo bogastvo na tem svetu. Brez njih sem se počutil kot okleščeno drevo h kateremu so pricepili vejico v upanju, da bo zraslo novo drevo.

Poslovil sem se od prijateljev v domu. Moj odhod so sprejeli zelo

različno Eni so mi zavidali nepričakovano srečo in čudež, ki mi je podaril starše. Drugi so se veselili z menoj, saj so bili prepričani, da sem tudi jaz vesel. Mislim, da je bil najbolj iskren Rudi, moj nesojeni prijatelj, ki je jokal kot otrok, ko sem mu dal roko in rekel: »Zbogom!«

Objel me je okoli vratu, jokajoč na ves glas in prosil: »Ne idi, ne idi!. Ne pusti me samega!« Smilil se mi je. V trenutku slovesa je bil en edini razlog, zaradi katerega mi je bilo žal, ker odhajam.

Mnogim sem moral obljubiti, da jim bom pisal, ko pridem v Zagreb. Mnogi so želeli oditi v Zagreb in tam nadaljevati šolanje ter se izučiti poklica. Začudo so bili ob meni tudi partizančki, saj nisem bil več njihov državni sovražnik, niti »tujec« Slovenec, ampak njihov rojak po narodnosti in govoru.

Dejstvo, da so pozabili na Rusijo, na vojaško šolo in da so si želeli čisto navaden poklic, in to v Hrvatski, me je prijetno presenetilo.

Pozabil sem, kje so in kdo so. Zame so bili otroci brez staršev, sirote izgubljene v času in prostoru. Prav tako so se mi smilili kot Teharjani. Prvič sem dojel, da med nami ni razlike in da so vsaj v nečem imeli prav tisti, ki so nas prevzgjali – bili smo otroci – žrtve revolucije.

Skozi špalir otrok in zdomskega osebja sva odhajala oče in jaz proti izhodu. Z eno roko sem držal njegovo roko, z drugo nosil kartonsko škatljo, v kateri je bilo vse moje bogastvo – mornarski plašček, kapa, srajca, nogavice in nekaj spodnjega perila.

Odhajala sva skozi alejo in velika železna vrata v park nekdanje vile.

Niti enkrat se nisem ozrl, da bi pomahal v pozdrav tistim, ki so me pospremili. Z očetom nisem spregovoril niti besede. Molče sva hodila do železniške postaje, po znanih mestnih ulicah. Še enkrat sem hodil po peronu, ki sem ga spoznal pred enim letom.

Sedla sva v kupe tretjega razreda. Prispela sva v zadnjem trenutku, vlak je takoj odpeljal.

Stal sem ob oknu ter potiskal nos in obraz ob šipo. Kolesa so pela ritmično uspavanko, medtem ko so se pred menoj menjavale slike pokrajine. Celje je ostalo za nami.

Zapustil sem Ljubljano, Vetrinj, Pliberk, Dravograd, grozno teharsko taborišče in dva vzgojna doma. Zapustil sem prizorišče črnih

**Ivan Ott pri prvem
sv. obhajilu l. 1944**

dogodkov, ob bežni misli na Črno vdovo, toda s seboj sem vzel bolečino, ki me je spremljala vse življenje, bolečino, ki bi jo lahko simbolično poimenoval z mnogimi imeni – Pliberk, Teharje, pekel pri Petričku. Ime sicer ni važno, važen pa je njen uničujoči učinek. Uničila je vsa plemenita čustva, upanje v pravico, v poštenost, dobroto ljudi in svobodo.

Ostala je boleča praznina, v kateri je zvenel krik obtožbe in kazal na vse tiste, ki mi niso ukradli samo mojih najdražjih, temveč tudi moje otroštvo, objokano v taborišču Vetrinje, dotolčeno s puškinih kopiti na našem križevem potu, izstradano v teharskem taborišču smrti, prebičano po Črni vdovi v vzgojnem domu. Na vsaki postojanki te strašne poti so mi iztrgali košček otroštva.

Z enajstimi leti sem odšel v izgnanstvo otrok, z dvanajstimi sem se vrnil v svoje rojstno mesto zrel človek.

Pred očmi bežijo travniki posuti s poljskim cvetjem. Na njih vidim le veliko grobnico, v katero so zmetane žrtve komunističnega nasilja. Vsaka marjetica je simbol mladega ugaslega življenja.

Mnogo marjetic je na travniku, toda tudi teharsko taborišče ni bilo majhno, dokler je bilo v njem življenje, ki je čakalo...

»Zbogom, starši! Rad bi vedel, kako ste umirali. Počivajte v božjem miru! Zbogom nesrečna Slovenija!« sem potihom mrmral in opazoval skozi okno drvečega vlaka menjajočese slike pokrajine, ki so bežale.

»Kaj praviš?« me je vprašal oče.

»Poslavljam se od otroštva«, sem zamrmral bolj sam zase. Odmaknil sem se od okna in se vsedel na leseno klop.

Šipa okna je bila suha, tako kot moje izjokane oči, ki nikoli več niso jokale. Jokala je le duša, toda ta nima solz.

KONEC

ZADNJI DOMOBRANSKI JURIS (nadaljevanje)

Čez nekaj časa pa je odložila krompir, si obrisala roke v predpasnik in šla v hišo. Nisem vedel, ali me je opazila ali se je nečesa domislila. Bil sem pripravljen, da bom skočil in se izgubil med smrečjem.

»Morda pa je sama v hiši, me je obšla skušnjava, da bi se udobno odpočil.

Ne, v hišo ne, preveč boleča je bila izguba Toneta tam na Mrzli planini.

Ne vem, kako dolgo sem čakal. Šele pozno popoldne je prišla iz hiše s posodo in krenila h koritu.

»Dober dan, mamca!« sem se vzpel iz goščave.

Žena se me je ustrašila in obstala, da ji je posoda zaropotala na naloženem kamenju.

»Ne bojte se me. Lačen sem. Če imate malo kruha?« Nič določnega ni od govorila. Pokimala je z glavo in mrmraje odšla v hišo.

Skočil sem za rob poti in opazoval: bo prišla žena s kruhom, ali terenec z puško?

Prišla je sama s kruhom in enim jajcem. Oglasil sem se ji. Še vedno je bila prestrašena. Kruh in jajce mi je nudila od daleč rekoč:

»Na, pa beži, tam spodaj so oboroženi.«

»Bog vam poplačaj, mamca!« sem zagrabil prineseno in se pognal v goščo.

Šele na drugem koncu, ko sem se na daleč ognil »onih spodaj«, sem se ustavil na poraščenem grebenu da použijem »dobrote« dobre žene.

»Hvala ti dobri Bog, za dobre ljudi! Ti jim stokrat povrni!«

Previdno sem z ostrim kamnom preluknjaj jajce in pogoltnil vsebino, potem pa z posebno pobožnostjo lomil kruh. Bil ga je precejšen kos, zato sem ga prelomil in ga nekaj pustil za naslednji dan.

Taščica, ki mi je priletela v vas, se je neučakano predstavljala, čakajoč drobtinic.

Priskakljala je prav blizu in jih brezskrbno pobirala. Rad bi, da bi

se mi vsedla na roko in bi ji povedal, kako sem sam in v nevarnosti, da me zagrabi v tem skrivnostnem, nepoznanem gozdu. Da bi mi s »kljunčkom pot kazala.«

Šele pod večer je odletela v dolino, jaz pa sem poiskal zvezde Oriona za določitev smeri.

Noč je bila svetla. Kako lepa bi bila pot skozi vasi, med travniki, ob robu gozdov, pa je bilo nevarno. Povsod sem videl stražarje in zasede v sumljivih, dolgih sencah. Pomaknil sem se še globlje v gozd, v varno temo, in ko ni šlo več, sem se ulegel in kmalu zaspal.

Naslednji dnevi so bili podobni prejšnjim. Misel se mi je ustavljala ob dobri ženi.

Ko bi prosil še za copate ali vsaj za cunje. Podplati so bili vsak dan na novo zarezani, opraskani.

Harmonika in partizanske pesmi so me prebudile v novi dan. Skozi vejevje sem videl mlaje, ki so me opozarjali, da tam gospodujejo terenci. Že sama misel na te uslužne, partijske ljudi me je vodila proč.

Dneve sem štel po drobnih kamenčkih, ki sem jih vsak dan dajal v vojaško bluzo Od našega »juriša« je minil že osmi dan. Čutil sem, da je mogoče vzdržati ta napor po 21. dnevih v taborišču in zdaj ob minimalni hrani in dobri vodi. Na vsakem koraku sem zaznaval božjo pomoč.

Bil sem manj kot divjačina v gozdu, ki jo sme ustreliti le lovec in to v dovoljenem času. Mene pa bi lahko ubil vsakdo, ne da bi za to odgovarjal, ali pa bi dobil za to celo nagrado.

Sonce je bilo že precej visoko, ko sem se vzpenjal po resju, med katereim je bil kak šop borovničevja, a na žalost že oskubljen.

Noge so se mi tresle, da sem se večkrat ustavljal in po mehkem mahu poskušal hoditi po kolenih.

Pod vrhom se je na počez vila steza. Že ko sem jo skušal prečkati, sem zagledal na njej velik kos belega kruha, z jagodami namazanega.

Saj nisem verjel očem! Na rose vlažnem kruhu so gomazele velike gozdne mravelje. Vlegel sem se pred kruh in ga gledal kakor prikazen.

Površno sem razgrabil mravlje in mašil v usta dober, sladek, beli kruh.

»Hvala ti, nebeški Oče, hvala za čudež, hvala za mano iz nebes!«

Da je nekdo izgubil kos kruha, je bilo mogoče, nemogoče, da pa je mene, ki mi je kruh moč in rešitev, privedlo prav k temu izgubljenemu kruhu, je bil očiten čudež.

Ob taki očitni božji pomoči, me je navdajala neka notranja sreča.

Potem sem hitel na vrh, da bi se orientiral. Za nizkimi borovci se mi je odprla ljubljanska kotlina, z domačo vasjo in s cerkvico na gričku, tam daleč pod Golovcem.

Zdelo se mi je, da gledam fato morgano. Saj ni res, moj Bog! A je bilo res. Po dolgih dnevih hrepenenja, po vsej naporni poti, z ranjenimi nogami, ko nisem bil gotov niti prave smeri, in kaj mi bo prišlo naproti. Nisem se je mogel nagledati, te svoje domače vasi. Solze so mi orosile upadli obraz.

Bil sem nekje nad Domžalami. Pod menoj so bila polja, vasi, Kamniška Bistrica, visoka in široka bivša nemška bodeča meja, Sava, Ljubljana. Pred mano je bila zadnja, najtežja etapa te trnjeve poti.

Bog ve, kako je z domačimi? Morda pa je brat že doma? To noč moram priti do doma. Bog me bo vodil in mi dal moči, da premagam še te ovire!

To noč bom prinesel domov grozo iz Teharij. Z zvijačo prodane hrabre domobranske vojske. To noč bom domačim pokopal zadnje upanje rešitve iz komunizma.

Nebo se je rahlo pooblačilo, ko sem si določal smer poti, ki me je še čakala.

Najbolje bo, če preplavam Savo pod izlivom Bistrice in Ljubljane. Potem pa čez cesto in progo v zaloške hribe. Držati se bom moral precej na levo.

Nebo se je resno oblačilo in nekje za Krimom se je pobliskavalo in votlo grmelo.

»O Bog, pošlji nemirno, deževno noč, ki me bo krila pred vsemi sovražniki!«, sem prosil.

Bila je že trda noč, ko sem prišel v dolino. Poganjal sem se ob gozdu po gmajnah in preskakoval grabne. Čakal sem na nemško mejo, namesto nje pa sem prišel do vode. Zdela se mi je preozka za Savo, vendar globoka in deroča.

Nisem razmišljal. Spustil sem se v vodo in dosegel tla. Morda je nizka zaradi suša, še bolje. Brez težave sem jo prebrodil.

Sedaj pa hitro sem se pognal čez cesto in progno ter v gozd. . Debele dežne kaplje so me pognale.

Hodil sem že nekaj sto metrov, pa ni bilo ne ceste ne proge.

Kateri vrag mi je prekrizal pot? V temi in bliskih, ki so prihajali vse bliže, sem bil kot izgubljen.

Nenadoma pa sem se znašel ob visoki, zaminirani bodeči žici, nekdanji nemški meji. Brez pomišljanja sem se vzel bos ob kolu na nevarno bodečo pregrado. Žica se mi je zapenjala vsepovsod in me zadrževala. Ves čas sem napeto čakal, kdaj bo eksplodiralo in me razneslo.

Na vrhu mreže mi je spodletelo, da sem se udrl do srede. Povsod me je pošteno zbadalo in me grabilo. Za trenutek sem obstal in čakal...

Nič se ni zgodilo. Skobacal sem se spet na vrh, od tu pa odskočil v ločje in zajel sapo, kot bi se utapljal.

Grmovje je bilo visoko in gosto, tako da sem podvomil če grem v pravo smer.

Na desni so se svetlikale luči To je Zalog, torej smer je prava. Ko sem tako ugibal, sem prišel do vode – široke in globoke in dež me je pral.

V viharni noči je bila Sava grozljiva, sovražna, zahrbtno šumeča.

Kako naj preplavam to pošastno globino, to širino deročega valovja?

»O Bog, ti pojdi z mano in me vodi!« sem se priporočil.

V vrbovem grmu sem stopil na nizko vejo, se prijel za zgornjo in se potopil v vodo. Dna nisem dosegel.

»Fant, plavaj brez odlašanja!« sem si zapovedal. Slekkel sem si domobransko bluzo, jo položil na ramo, da me ne bo ovirala pri plavanju. Priporočil sem se angelu varuhu in se pognal v grozeče valovje Save. Voda me je objela in me kar sama nesla s tokom. Po nekaj zamahih mi je odneslo bluzo z rame. Poskušal sem presekat proti nasprotnemu bregu, pa se mi je zdelo, da me voda nese po svoji volji. V temi nasprotnega brega nisem videl. Slutil pa sem skušnjavca, ki mi šepetal:

»Kar mirno se prepusti tem zibajočim se valovom! Kam siliš v nevarnost in muke, če te dobe?«

»Ne,ne, domov k mami in domačim!«, sem udarjal z rokami in sekal

sovražne valove z zadnjimi močmi. Snop žarkov luči mi je v divjem vetru obsvetil skalni breg, ki je bil še daleč od mene. Kot v obupu sem se znova pognal in poganjal proti bregu.

V valovih sovražno šumeče vode, v dežju, ki me je bičal z vetrom in onemogel do skrajnosti sem s poslednjimi močmi objel skalo na bregu in obležal na njej. Voda pa me je grabila nazaj.

Kot razbita kača sem se plazil iz vode po velikih kamnih in obležal med njimi. Dež, ki me je oblival med gromom in bliski, me je uspaval. Najraje bi obležal in umrl na skalnem bregu Save, pa me je čas poganjal. Preden se zdani, moram biti doma. «Hitro čez cesto, progo in v gozd!» Pa kolikor sem blodil med mokrim grmovjem, ceste in proge ni hotelo biti!

Ne vem, če sem sploh kaj razmišljal. Vlekel sem se naprej kot mokra soha, ki šteje korake skoraj brez cilja in volje.

To je bil tisti odločilni moment v življenju, ko zbledi cilj in volja, po drugi strani pa te objema ob prenapornem doživetju spokojnost in mir.

Pred menoj je bil razsvetljeni, sovražni Zalog.

Zbudil sem se iz prijetne omotice. Si obrisal mokro čelo, in se zavedal nevarnosti, v katero sem zabredel.

»Naprej, druge poti ni!« Zadaj je Sava in bodeča mreža, spredaj nevaren partizanski kraj.

Že na robu vasi so me koraki zavedli v kolovoz med vrtove, ki so bili ob poti ograjeni s krajniki. Ko sem bil že globoko na kolovozu, so se iz luči prikazale tri temne postave – partizani. Nazaj ni bilo mogoče. Skočil sem za plot in se stisnil k tlom. Mirno so šli mimo. Niso me opazili, ker sem prihajal iz teme in v dežju so stiskali glave med ramena.

Znova sem splezal na cesto in hitel proti razsvetljeni Zaloški cesti sredi vasi. Kratek pogled na levo in desno in se kot krogla pognal čez široko razsvetljeno cesto, za hiše na drugi strani.

Pred menoj je bila še globoka, široka Ljubljana.

»Ne, moj Bog, ne morem več!« Že se je rahlo danilo in dež je ponehal.

Hitel sem ob Ljubljani, da bi našel kraj, kjer bi jo delno lahko prebrodil.

V naslednji vasi, v Kašlju sem ob bregu zagledal priklenjen čoln. Skočil sem do njega. Vrtel in zvijal sem verigo s ključavnico in končno je popustila. Pa veslo?

Višje na bregu je bil travnik, ograjen s starimi krajniki. Uprl sem se v prepereli les, zaškripalo je in – odlomilo se je dolgo »veslo« Pognal sem se v čoln, odrinil od brega in »zaplula je barčica moja.«

Ljubljance me ni bilo strah, ker je bila mirna, strah me je bilo dneva, ki se je risal na obzorju.

Že blizu brega sem odvrigel »veslo« in skočil na breg. Čoln je šel svojo pot, jaz pa svojo, nekaj časa ob Ljubljanci, nato pa sem jo med Vevčami in Friškovcem ubral v diagonali preko dobrunjskega in bizoviškega polja do domače vasi in boršta nad našo hišo. Žive duše ni bilo na cesti. In če bi bila – – ?

Že precej visoko žito na polju me je delno varovalo. Ko sem bil blizu vaške cerkve, me je ta prijazno pozdravila. Mežnar je zazvonil dan, bil je 29. junij, praznik Sv. Petra in Pavla. Hitel sem v breg, kjer me je na drugi strani čakala domača hiša.

(sledi nadaljevanje in konec)

Užitek

Je pesem svobode, toda ni svoboda.

Je cvet želja, toda ni sad.

Je jetnik, ki je dobil peruti.

Pojdi na polje in spoznal boš,

da je za čebelo užitek nabiranje medu.

Toda tudi za rožo je užitek dati med.

Roža za čebelo je studenec življenja

in čebela za rožo je poslanka ljubezni.

Za obe, čebelo in rožo, prejeti in dati,

je popoln užitek.

SPOMINI

Čez dobro uro so se dekleta vrnila in privedla še prijateljice, ki so hotele videti ubežnika izpred groba.

Po kratkem snidenju sem se poslovil in odšel v hišo, ki so mi jo priporočile.

Kakor lastnega sina me je sprejela družina dobre hiše. Umil sem se in se preoblekel. Očistili in obvezali so mi rane, domače dekcle pa mi je dala srebrno verižico s svetinjico Matere Božje, »ki naj te varje.« Ko sem se nekoliko opomogel, sem šel do hiše, kjer naj bi se skrival. Tudi tu sem bil prijazno sprejet, vendar pa sem spoznal, da se zelo boje moje navzočnosti, ki bi jim lahko pomenila propad njihove družine. Odkazali so mi bivanje v hlevu, kjer sem ostal tudi naslednji dan. Bil pa je to teman in zatohel prostor. Sklenil sem, da bom pod noč zapustil skrivališče, posebno še, ker sem se počutil kar dobrega.

Ko mi je gospodinja prinesla večerjo, sem ji povedal svojo namero. Zahvalil sem se ji za veliko uslugo in postrežbo in ji naročil pozdrave za vse naše dobre ljudi. Želela mi je sreče in dostavila:

»Kadarkoli pa boš potreben zavetja in počitka, potrkaj na naš dom, vedno boš dobrodošel«

Odšel sem. Taval sem vso noč, šele proti jutru sem prišel do samotne poznane kmetije pod hribom. Domači so ravno vstajali, ko sem jih presenetil. Komaj so me spoznali. Postregli so mi z zajtrkom in mi pokazali skrivališče v hiši. Bilo je varno in udobno.

Dva dni sem bil v hiši, potem pa sva sklenila z gospodarjem, da si bom skopal bunker v zemljo ob studencu, kakih sto metrov od hiše.

Že sem kopal nekaj dni, mi je padlo v glavo, da je to nesmisel. Odločil sem, da poizkusim preko meje na Koroško.

Nič mi ni možakar branil, svetoval mi pa tudi ni.

»Fant, kakor veš, samo glej, da te ne dobe,« me je opozoril.

Potem sem se podprl z malico, se mu zahvalil in odšel v gozd za hišo. Hodil sem po gozdu brez cilja, truden življenja, razočaranj in krivic.

Mislil sem na naše fante, se v duhu pogovarjal z njimi. Včasih sem

postal, kakor da bi čakal nekoga. Tako sam in tuj sem bil v teh znanih gozdovih. In domovina se mi je zdela tako žalostna, kakor do bi bila ogrnjena z veliko črno ruto.

Približal sem se naslednji dobri hiši. Premišljaj sem ali bi jih »pozdravil« čeprev sem se namenil čez mejo. Splazil sem se na hlev in motril skozi odprtino na dvorišče, kdaj bo prišel kdo od domačih. Kmalu so se odprla vežna vrata in domač fant se je pretegnil na pragu. Poklical sem ga. Od presenečenja mu je obstal korak. Potem je počasi prišel na hlev. Ko me je spoznal, me je objel in zbežal v hišo. Kmalu je privedel še ostale domače. Veselo presenečeni in zaskrbljeni so zrlji vame.

»Da si le še živ, hvala Bogu!« so ponavljali.

Ob kratkem sem jim razložil kaj sem doživel in jim zaupal, da nameravam čez mejo, na Koroško.

Ti dobri ljudje so mi dali obleko ter nahrbtnik s hrano, dobro založen. Hvaležno sem se poslovil. Bila je že noč.

Po dolini so mežikale luči v drobnih oknih in mi želele srečo. Najraje bi se vlegel v praprot in se pogovarjal s temi okni, poslušal zgodbe teh domov, ki so čakali nekaj, kar mora priti.

Na žametnem nebu so mežikale zvezde in nočni hlad je vel iz doline. Medla svetloba k tлом pritisnjenih domov je trepetala v noč, kakor bi se bala onega, kar se je že tolikokrat ponovilo v teh poznih večerih: kriki nedolžnih ljudi.

Nikogar ni bilo, ki bi varoval te domove, ki bi rekel tem dobrim ljudem besedo upanja, ki bi jim dal poguma in moči do jutra resnične svobode.

Strti silne bolečine nasilja, brez volje življenja so čakali ti domovi...

V dolini je zalajal pes, potem drugi, na vseh koncih so se zaganjali in drobna okna so ugašala. Zadel sem nahrbtnik in se v duhu poslovil od teh dobrih ljudi.

Čakala me je dolga in nevarna pot.

(Nadaljevanje)

Duhovnik IVAN LOVŠE

V soboto, 5. aprila, smo se na pokopališču v Sostrem pri Ljubljani poslovili od duhovnika Ivana Lovšeta, dolgoletnega župnika v Krškem. Pogrebno mašo in pogreb skupaj z 33 duhovniki je vodil novomeški škof Andrej Glavan.

Pokojni Ivan Lovše je bil rojen 28. decembra 1922 v Dobrunjah župnija Sostro, v verni družini očeta Franceta in matere Marije por. Lampelj.

Ivan je bil najstarejši od osmih otrok. Zelo nadarjenega fanta so starši poslali po končani osnovni šoli v škofijsko klasično gimnazijo v Šentvid. Leta 1942 je maturiral in vstopil v ljubljansko bogoslovje. Zaradi revolucije ni dokončal študija. Kot begunec je šel v Brixen in tam nadaljeval bogoslovni študij.

Skupaj z drugimi slovenskimi begunci je odšel v Argentino in bil tam 8. maja 1949 posvečen v duhovnika, po polaganju rok Škofa Gregorija Rožmana.

V Argentini je deloval 24 let. Najprej je bil bolniški kurat v bolnišnici, nato stolni kaplan v stolnici v San Luisu. Od tam je šel za župnika v La Tomo, kjer je bil zelo priljubljen in spoštovan od svojih faranov. Z mnogimi je bil povezan do svoje smrti, kar potrjujejo njemu pisma zvestobe.

Leta 1974 se je vrnil v domovino. Nadškof Pogačnik ga je imenoval za župnika v Krškem, kjer je ostal do svoje bolezn pred smrtjo. Ob ljubeči oskrbi Marijinih sester v Duhovniškem domu, ga je Bog poklical 2. aprila 2008.

Njegovo požrtvovalno delo in veliko ljubezen do ljudi so pohvalili

vsi, ki so mu na koncu pogrebne maše spregovorili v slovo: Anton Trpin, predstavnika krške župnije Jože in Urška Kerin, Ivanov prijatelj iz domačega kraja, Ivan Korošec, ter sošolec gimnazije in bogoslovja, Ivan Merlak.

»Dragi Ivan, tiho je bilo tvoje življenje v župniji na koncu Slovenije, vendar plodovito, polno žrtev in odpovedi pa ljubezni in razumevanja do tvojih faranov, ki si jih vzljubil tudi v onem težkem času, ko je bilo nevarno biti prijatelj poštenemu prijatelju.

Ob tebi je zvesto stala tvoja dobra, zdaj že pokojna sestra Mici.

Ljudje, verni in neverni, so v tebi spoznali poslanca ljubezni in razumevanja, kajti imel si toplo besedo za vsakega.

Verujemo, da te je sprejel, Oče ljubezni in dobrote, kateremu si bil zvest v dobrem in hudem.

Tvojima ljubečima sestrama naše iskreno sožalje, enako tudi Tvojim sorodnikom. Odpočij se, dragi naš Ivan, v domači zemlji, po kateri si hrepenel tudi v deželi onkraj oceana.

PETER GOLOBIČ

Luč sveta je zagledal 7. septembra 1930 na Jesenicah na Gorenjskem.

Sin učiteljev Petra in Angele Golobič, je odraščal v družbi dveh sestic, starejše Angele in mlajše Marije.

Po nemški zasedbi Gorenjske med 2. svetovno vojno je družina iskala zavetje v Ljubljani, kjer je bil okupator Italijan. manj nasilen. Gestapo je imel očeta na »črni listi.«

Leta 1945 se je mladoletni Peter naskrivaj zapisal v domobrance in se pridružil primorskemu bataljonu, skupaj s starejšim bratrancem. Ob koncu vojne sta se z drugimi begunci prebila v Italijo, kjer sta prišla v ujetniško taborišče.

Oče in sestri pa so se znašli v begunskem taborišču v Avstriji. Mamo so komunisti zajeli na poti in jo zaprli. Pozneje so jo poslali na večletno prisilno delo (Rajhenburg – Brestanica) Nihče od družine ni vedel, kje je mama.

Po srečnem naključju je Peter našel stik z očetom in sestrama pozno leta 1945.

Uspelo mu je priti v Avstrijo in se jim pridružiti. Za mamo pa niso vedeli, kje je in če je sploh še živa. Šele leta 1947 so končno dobili stik z njo, a jim na žalost ni uspelo, da bi prišli skupaj.

Ko so prekomorske dežele začele sprejemati begunce, se je Peter prijavil za Kanado, ki je želela le sposobne, mlade, samske ljudi. Bil je sprejet in odšel na eno leto obveznega dela, da je odplačal sponzorja. Kasneje je prišla za njim tudi sestra Lela.

Peter je bil zelo podjeten in delaven. Ko si je ob dobrem zaslužku prihranil potreben denar, si je kmalu ustvaril dom in družino. Kot zaveden Slovenec je sodeloval v slovenski skupnosti pri telovadbi, športu, in kulturnih prireditvah.

Pogosto je obiskoval sestro Marijo z družino v Clevelandu. Pristopil je v društvo Slovenskih protikomunističnih borcev Tabor – Cleveland. , posebno še na željo svaka. Zelo rad je prihajal na junijske domobranske proslave na Orlovem vrhu v Genevi – Cleveland, kjer je rad sodeloval in se počutil kot doma. Nazadnje je živel v Mississauga, Ontario. Bolehal je za težko zahrbtno boleznijo, ki mu je vse prezgodaj vzela življenje, 16. septembra 2007.

K večnemu počitku smo ga položili 19. septembra 2007, v spremstvu njegovih dragih – družinskih članov, sorodnikov in številnih njegovih prijateljev iz Združenih držav in Kanade.

Peter je bil zvest in ljubeč mož, skrben in zgleden oče, stari oče, brat in stric.

V Kanadi zapušča dobro in skrbno ženo Nado, pridne otroke – hčerke Sylvijo, Ano in Lindo ter sina Petra, pastorki Timo in Tanjo, šest vnukov, eno vnukinjo in mnogo drugih sorodnikov.

V Clevelandu pa žalujejo za njim sestra Marija in svak Milan Dular ter nečakinje in nečaki. Sestra Lela, poročena Gormek, je umrla že leta 1995.

Dragi naš Peter, dobri Bog naj ti da uživati njegovo Slavo, kateremu si bil zvest vse življenje!

Naj ti bo lahka kanadska zemlja. Na svidenje!

Sestra Marija

Iskrenemu sožalju vsem domačim in sorodnikom se pridružuje ZDPB Tabor.

Dragi naš soborec in prijatelj Peter, tvoj spomin med nami ne bo umrl!
Odbor ZDSPB in Konzorcij Tabora

MARJAN WOLBANG

Izjava Marjanove sestre Vide

Marjan je bil doma iz Trbovelj. Kot beguncu pred Nemci se mu je posrečilo priti na Dolenjsko.

V januarju leta 1942 so Nemci ustrelili nekaj talcev, med njimi fanta moje sestre Irme, ki je bil v novembru 1941 aretiran doma v Trbovljah in zaprt. Ko so kasneje hoteli aretirati tudi mojega mlajšega brata Marjana, ga ni bilo doma in se domov ni vrnil. Po zaslugi naše dobre mame in ob pomoči nekaterih oseb je bil pravočasno obveščen in je pobegnil čez mejo pod italijansko okupacijo. Zatekel se je na Log k sorodnikom.

Zanimal se je za boj prot okupatorju in se je želel aktivno vključiti. V tem času pa se je že začelo partizansko nasilje nad civilnim prebivalstvom. Žrtve so bili večina verni ljudje.

Nekega dne, ko me je prišel Marjan obiskat v bolnišnico, kjer sem se zdravila zaradi obolenja na pljučih, mi je ves žalosten omenil – bil je zelo skrben zame in težko mu je bilo, da bi me pustil samo v tako težkem zdravstvenem stanju – da me nebo mogel več tako kmalu obiskati, ker se želi vključiti v boj proti okupatorju. Bil pa je zelo razočaran nad nekimi domačini z Loga, ki so se navduševali za partizanski boj in so se skrivoma sestajali. Slišal je grozljive izjave: «Farjev se moramo znebiti. Farje je treba pobiti.» Še bolj se je zgrozil ob misli: Kaj če bi mene določili, da opravim to nalogo!»

Sprevidel je, da namen partizanov boj proti okupatorju je slepilo za naivneže. Njihov resnični načrt je uničiti vero v katoliškem slovenskem

narodu in z uboji znebiti se ljudi, ki bi revoluciji nasprotovali. Zato, kot zaveden Slovenec in prav tako zaveden kristjan v ta boj ne bo šel.

Poizvedoval je in iskal kako drugo možnost, kjer bi bilo iskreno braniti narod in domovino pred nasilniki. Kot sem pozneje izvedela, se je vključil v **Prvo nacionalno ilegalo – Štajerski bataljon**, z namenom, da se bo kot oni boril proti okupatorju.

Kot zaveden Slovenec in prav tako zaveden katoličan je čutil dolžnost boja proti okupatorju in proti komunizmu: **za Boga, narod in domovino.**

Pozneje je bil domobranec, narednik vodnik.

Ob koncu vojne se je z drugimi umaknil na Koroško. V Vetrinju se je srečal in se pogovarjal z mladim fantom, s katerim sta se spoznala med vojno, ko se je Marjan kot vojak zadrževal v njihovi vasi. Zasmilil se mu je mladi fantič, ki je bil sam med nepoznanimi ljudmi. Povabil ga je k sebi, da bo pazil nanj. Naročil mu je, da naj se dobro naspri in odpočije, sam, Marjan, pa se je še nekam namenil, pa se bo kmalu vrnil.

Marjan je šel to noč z manjšo skupino na skrivaj v Slovenijo, fantiča pa je pustil v šotoru, da je mirno spal.

Ko se je fant prebudil, je iskal in klical Marjana, toda ni ga bilo nikjer in nihče ga ni videl nikoli več.

Domnevajo, da so ga partizani zajeli blizu Novega mesta. Nek partizan, po imenu Borštnik, pa je vedel povedati, da je videl Marjana ujetega, več »pa se ne spomni«.

Odbor ZDPB, Konzorcij Tabora ter člani Štajerskega bataljonas se dragega Marjana s ponosom spominjamo.

Opozorilo

V zadnji številki glasila je v Uredništvu prišlo do neljube napake na strani 82. »Debevec je že pilil počasi...« Pravilno: Švigelj Tone je leže pilil počasi...

»Debevec je trpel.: »Pravilno: Švigelj je trpel v potu svojega obraza. Naredil je dovolj veliko odprtino.

Za neljubo napako se opravičujemo.

DAROVALI SO

Za tiskovni sklad:

Frank Markošek.....	\$ 10. -
Zvonko Bezjak.....	€ 10. -
Emilija Jurca.....	€ 10. -
V spomin p. brata Toneta	
Platnar Lojze.....	\$ 20. -
Platnar Janez.....	\$ 10. -
V spomin za p. Franceta in Jožeta	
Oražem daruje sestra	
Zakrajšek Angela.....	\$ 15. -
V spomin na pok. brata Jožeta	
Gorjup Anton.....	\$ 20. -
Demšar Johan.....	\$ 10. -
V spomin na pok. moža	
Petrič Fany.....	\$ 10. -
Gimpel Ivanka.....	\$ 10. -
Zierofeld Henry.....	\$ 35. -
V spomin na pok. moža	
Palčič Marija.....	\$ 10. -
Seljak Anton.....	\$ 20. -
Rabzel Francka.....	\$ 20. -
Resnik Rudi.....	\$ 15. -
V spomin na pok. moža	
Suštersič Joži.....	\$ 10. -
Rozman Janez.....	\$ 5. -
Petkovšek Vinko.....	\$ 20. -

Starič Lojze.....	\$ 20. -
V spomin pok. Zofke Slak	
Štepec Franc in Udovč Vinko daruje	
Starič Lojze.....	\$ 150. -
Serec Štefan.....	\$ 5. -
V spomin na pok. domobranca	
Rogel Staneta daruje Kožel Jože.....	\$ 65. -
V spomin pok. bratov	
Zakrajšek Martin.....	\$ 20. -
Kastelic Jože.....	\$ 15. -
Ančimer Danica.....	\$ 5. -
Ferkul Edi.....	\$ 10. -
Koščak Franc.....	\$ 15. -
Kastelic Janez.....	\$ 35. -
Kus Franc.....	\$ 5. -
Društvo Tabor Toronto.....	\$ 200. -

Za društvo Tabor Toronto

Smolej Helena.....	\$ 100. -
Kramar Marija.....	\$ 100. -
Tomšič Franc.....	\$ 100. -
Tomšič Rozalija.....	\$ 100. -
Slana Marija.....	\$ 100. -
Bančič Janez.....	\$ 100. -
Lavriša Marija.....	\$ 100. -

↔ ↔ ↔ ↔

Največja sreča je osrečiti druge.

↔ ↔ ↔ ↔

Prisrčna hvala vsem darovalcem. Bog vam povrne v sreči, uspehu in zdravju!

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov.

TABOR je last zveze DSPB - TABOR

Mnenje Tabora predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Tabor izdaja konzorcij.

Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila.

• • •

TABOR is the voice

of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

• • •

TABOR es el órgano

de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos.

• • •

NAROČNINA (letna):

Za Slovenijo in Evropo 20 €.

Za vse druge države 20 USA dolarjev.

• • •

*Dopise, članke, poročila in nakazila
pošiljajte na naslov konzorcija:*

Mag. Ivan Korošec,

Bratov Učakar 90

1000 Ljubljana

Slovenija.

E-mail: ivankorosec@hotmail.com

• • •

Glasilo Tabor ureja uredniški odbor

Tehnični urednik: Andrej Gale

Tiskovna poročila: dr. Peter Urbanc

Konzorcij: mag. Ivan Korošec

Tiskarna: Rudi Mišmaš, Šmarje Sap

Posledice partizansko-italijanskega napada na Grčarice septembra 1943.

(Vir: Muzej novejšje zgodovine Slovenije)

Pokop žrtev v Hrovači pri Ribnici – grčarskih in turjaških borcev.